

**BELGISCH INSTITUUT VOOR POSTDIENSTEN EN
TELECOMMUNICATIE**

Kenmerk:

**AANVULLING VAN 18 NOVEMBER 2007
OP HET BESLUIT VAN DE RAAD VAN HET BIPT
VAN 11 AUGUSTUS 2006
BETREFFENDE
DE REGULERING VAN DE GESPREKSAFGIFTELASTEN VAN DE MOBIELE
OPERATOREN VANAF 2008**

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Periode waarop de prijsregulering betrekking heeft	3
3	Het advies van de Europese Commissie en de verwijzing naar een efficiënte operator	3
4	Gevolgte methode	5
5	Bepaling van het MTR-lastenniveau in 2008 en in 2009.....	7
6	Bepaling van het niveau van de MTR-lasten vanaf 01/07/2008.....	8
7	Vaststelling van de tariefstructuur van de mtr-lasten	8
8	Verplichting inzake non-discriminatie	9
9	Raadplegingsprocedure	11
10	Inwerkingtreding	12
11	Beroepsmogelijkheden	12
12	Bijlagen	13

1 INLEIDING

Het besluit van de Raad van het BIPT van 11 augustus 2006 met betrekking tot de definitie van de markten, de analyse van de mededingingsvoorwaarden, de identificatie van de operatoren met een sterke machtspositie en de bepaling van de gepaste verplichtingen voor markt 16: gespreksafgifte op elk mobiel netwerk, hierna "het besluit", heeft onder andere een regeling ingesteld voor de controle van de gespreksafgifteprijs door middel van een "price-cap"-mechanisme, dat aan de drie operatoren met een sterke machtspositie verlagingen oplegt van hun gemiddelde prijs voor gespreksafgifte op gespecificeerde data.

Naar aanleiding van het advies dat de Europese Commissie op 4 augustus 2006 verstrekt heeft over het ontwerpbesluit in kwestie, heeft het BIPT aangekondigd dat het in 2007 een aanvullend besluit zou aannemen om de gespreksafgifelasten in 2008 te reguleren, met de bedoeling overeenkomstig het verzoek van de Europese Commissie, de symmetrie te bereiken tussen de MTR-lasten van Proximus en Mobistar in 2008 enerzijds en anderzijds het niveau van de MTR-lasten van Base in 2008 sterker te verlagen. Het streefdoel van de Commissie en van het BIPT is een snellere overgang naar een systeem waarbij de MTR-lasten worden vastgesteld ten opzichte van de kosten van een efficiënte operator en niet ten opzichte van de werkelijke kosten van elke operator. Het BIPT heeft altijd de toepassing van zo'n systeem na afloop van een overgangperiode ingecalculleerd. De Europese Commissie acht het noodzakelijk om de overgang naar dat systeem te versnellen. Het BIPT sluit zich aan bij het standpunt van de Commissie en neemt dus een aanvullend besluit aan om in die richting te gaan.

Behalve de regulering van het niveau van de MTR-lasten vanaf 2008, heeft dit besluit ook tot doel om naar aanleiding van de opmerkingen van de Europese Commissie enerzijds de toepasselijkheid van het principe van interne non-discriminatie op Belgacom Mobile en Mobistar te bevestigen en anderzijds de principes te wijzigen inzake vaststelling van de tariefstructuren van de MTR-lasten.

2 PERIODE WAAROP DE PRIJSREGULERING BETREKKING HEEFT

Het aanvankelijke ontwerpbesluit betreffende markt 16 voorzag in een mechanisme voor de regulering van de prijzen waarvan de laatste verlaging gepland was voor 1 juli 2008. Na de verschillende stappen van de raadpleging die door het regelgevingskader worden geëist, is het besluit echter aangenomen op 11 augustus 2006, en dat voor een duur van 3 jaar. De periode waarop de marktanalyse en de SMP-bepaling van het besluit van 11 augustus 2006 betrekking heeft, loopt tot 10 augustus 2009, en dat geldt ook voor de duur van de voornaamste correctiemaatregelen.

Het Instituut vindt het gepast om het mechanisme voor de regulering van de MTR-lasten, dat herzien is op basis van dit besluit, te verlengen tot het einde van de geldigheidsduur van het besluit, namelijk 10 augustus 2009. Daardoor kan enerzijds aan de verschillende spelers in de sector de grootst mogelijke zekerheid worden gegarandeerd, en wordt het anderzijds mogelijk de geldigheidsduur van de verschillende correctiemaatregelen die door het besluit worden opgelegd, te doen samenvallen. De uitbreiding van het reguleringsmechanisme tot in 2009 is gerechtvaardigd wegens de vaststelling dat er geen elementen zijn die voor dat jaar 2009 de conclusies inzake de definitie van markt 16 en de aanduiding van de operatoren met een sterke positie op die markt op losse schroeven zouden kunnen zetten.

Daarom stelt dit aanvullende besluit aanpassingen van de MTR-lasten vast op de volgende uiterste data: 1 januari 2008 (veranderd in 2 februari 2008: zie sectie 5); 1 juli 2008*; 1 januari 2009*; 1 juli 2009* (zie sectie 6).

3 HET ADVIES VAN DE EUROPESE COMMISSIE EN DE VERWIJZING NAAR EEN EFFICIËNTE OPERATOR

Dankzij het generieke kostenmodel van de drie mobiele operatoren dat in 2005 is ontwikkeld door het BIPT met de hulp van zijn consultant Analysys, was het mogelijk op objectieve wijze het kostenniveau vast te stellen van de dienst voor gespreksafgifte op elk van de drie Belgische mobiele

netwerken op basis van een gemeenschappelijke methode, waarbij gebruik werd gemaakt van dezelfde berekeningsalgoritmen voor de drie betrokken operatoren, maar waarbij toch rekening werd gehouden met de specifieke situatie van die drie ondernemingen. Verschillende factoren waarmee in dat generieke model rekening werd gehouden zorgden ervoor dat de kostenniveaus in de loop van de tijd in de richting van een grotere efficiëntie werden gestuwd. Dat kostenmodel voldeed ten volle aan de Toegangsrichtlijn en aan artikel 62, § 2, van de wet betreffende de elektronische communicatie. Dat artikel bepaalt dat rekening wordt gehouden met de kosten verbonden aan efficiënte dienstverlening, met inbegrip van een redelijk investeringsrendement. Het begrip "efficiënte verrichting" kan op verschillende manieren worden geïnterpreteerd. Het kan gaan om:

(i) een efficiënte verrichting rekening houdende met de specifieke beperkingen van elke operator, en met name met zijn historische marktaandelen;

(ii) een efficiënte verrichting rekening houdende met bepaalde specifieke werkelijke kosten van elke operator en sommige geharmoniseerde kosten;

(iii) een efficiënte verrichting rekening houdende met gelijke marktaandelen;

(iv) een efficiënte verrichting op grond van een fictieve ideale operator (bottom-up methode) met gelijke marktaandelen.

De praktijk van de NRI's in verband met de toe te passen methode varieert, en die diversiteit in de aanpak wordt weerspiegeld in de aanbevelingen van de Remedies Paper van de ERG. Geen enkele methode is verplicht vanaf het moment dat de NRI de notie van efficiëntie in aanmerking neemt. De keuze van de methode hangt af van de zelfstandige beoordeling van elke NRI op grond van de specifieke eigenschappen van elk land. De NRI's moeten daarentegen wel rekening houden met de opmerkingen van de Europese Commissie.

De methode die het BIPT in zijn besluit toepaste om de kosten van een efficiënte verrichting vast te stellen was een combinatie van de methodes (i) en (ii) hierboven. Wegens de nog sterk verschillende situaties tussen de drie betrokken operatoren, heeft het eindresultaat tot asymmetrische resultaten geleid.

In haar opmerkingen van 4 augustus 2006 heeft de Europese Commissie aan het Instituut gevraagd om het ontwerpbesluit betreffende markt 16 in België aan te passen om sneller in de richting te gaan van een systeem waarbij wordt verwezen naar de kosten van een efficiënte operator, en in het bijzonder:

- *"de asymmetrie van de gespreksafgiftetarieven binnen een redelijke termijn op te heffen, op basis van de kosten van een efficiënte operator",*
- *"de symmetrie te bereiken tussen Belgacom Mobile en Mobistar in de loop van deze analyse (namelijk tegen 2008)",*
- *"kort na de periode waarop deze analyse betrekking heeft, de symmetrie te bereiken tussen alle operatoren, behalve indien het BIPT van mening zou zijn dat objectieve kostenverschillen, waarover de operatoren geen controle hebben, zoals aangehaald in de vorige paragrafen, het behoud van een kleine mate van asymmetrie zouden rechtvaardigen. Dit zou in elk geval impliceren dat de gespreksafgiftetarieven van Base reeds in de loop van de analyse sterker zouden moeten worden verlaagd".*

Wat het eventuele behoud van een zekere asymmetrie betreft erkende de Commissie dat asymmetrie in een aantal uitzonderlijke gevallen zou kunnen worden gerechtvaardigd door objectieve kostenverschillen waarover de betreffende operator geen controle heeft. De kostenverschillen tussen de exploitatie van een gsm900-netwerk en een DCS1800-netwerk zouden volgens de Commissie geldige redenen kunnen zijn, net als significante verschillen qua datum van toetreding tot de markt. Met dat laatste punt heeft het BIPT rekening gehouden in de mate dat het tariefverschil tussen Base en de overige twee mobiele operatoren geleidelijk zal afnemen tot de waarde van 10%.

Het BIPT moet zoveel mogelijk rekening houden met de opmerkingen van de Commissie terwijl het er toch voor zorgt dat de oplossing die door de Commissie wordt bepleit, verenigbaar is met de wet

betreffende de elektronische communicatie. Het Instituut heeft inspanningen geleverd om op basis van het in 2005 ontwikkelde generieke kostenmodel, het volgende te bepalen:

- het kostenniveau in 2008 en in 2009 van de dienst voor gespreksafgifte van een efficiënte mobiele operator op de Belgische markt voor mobiele telefonie, om de MTR-tarieven die aan de operatoren met een sterke machtspositie worden opgelegd af te stemmen op dat kostenniveau,
- het eventuele objectieve kostenverschil in België tussen een operator die hoofdzakelijk de gsm-technologie op 1800 MHz gebruikt, zoals Base, enerzijds, en operatoren zoals Belgacom Mobile en Mobistar, die hoofdzakelijk de gsm-technologie op 900 MHz exploiteren anderzijds, om dat objectieve kostenverschil te weerspiegelen in de MTR-tarieven die aan de operatoren met een sterke machtspositie worden opgelegd.

De gevolgde benadering vertegenwoordigt een combinatie van de methoden (ii) en (iii) hierboven, waarbij de kostenniveaus van een efficiënte operator worden bepaald met weglating van de schaalvoordelen als gevolg van verschillende marktaandeelen van de drie operatoren, hetgeen een meer gepaste weerspiegeling is van een "efficiënte verrichting". Die aanpak is coherent met de principes van het glide path en van de "uitgestelde reciprociteit" die in het aanvankelijke besluit zijn uiteengezet. Het BIPT verwijst naar zijn besluit, en in het bijzonder naar de bladzijden 99 tot 103 ervan, wat betreft de overwegingen waarmee het BIPT rekening heeft gehouden bij het uitwerken van zijn keuzes.

Overeenkomstig de nieuwe methode is het kostenniveau van een efficiënte operator in het begin berekend op de datum van 1 juli 2008. De regulering van de MTR-tarieven is verlengd tot medio 2009, rekening houdende met de ontwikkeling van het niveau van de gespreksafgiftekosten die aan de hand van het generieke model konden worden bepaald tussen de jaren 2008 en 2009.

4 GEVOLGDE METHODE

De kostenniveaus die efficiënte mobiele operatoren in België weerspiegelen, konden door de consultant van het Instituut worden bepaald, door bepaalde aanpassingen en verdere bewerkingen van het generieke model door te voeren. Sommige verschillen tussen de diverse kostencategorieën voor de drie operatoren kunnen worden toegeschreven aan verschillen in de classificatie die de drie operatoren zelf hanteren; een aantal andere vastgestelde verschillen zijn afkomstig van objectieve factoren, zoals de schaalvoordelen of verschillen in het geëxploiteerde radiospectrum.

Kortom, de volgende voornaamste bewerkingen zijn op het generieke kostenmodel uitgevoerd (in de bijlage bij dit besluit wordt de werkwijze gedetailleerd).

In een eerste stap zijn de kosten die het resultaat rechtvaardigen dat door het generieke model verkregen is voor het jaar 2008, voor elk van de drie operatoren gegroepeerd in acht aparte categorieën:

- radiotoegangsnetwerk (BTS & BSC),
- backhaul-transmissienetwerk dat het radionetwerk verbindt,
- core-netwerk (MSC & NMC),
- backbone-transmissienetwerk dat de elementen van het core-netwerk verbindt,
- locatiebijwerking,
- recht voor het gebruik van de frequenties,
- concessierecht aan de Staat,
- algemene kosten ("business overhead").

In een tweede stap zijn voor de drie operatoren de volgende aanpassingen en berekeningen uitgevoerd op die verschillende categorieën van kosten:

- opname van de rechten verbonden aan de frequenties van de eventuele straalverbindingen in de categorie "backhaul-transmissienetwerk";
- kwantificering van het kostenverschil verbonden aan het radiospectrum dat gebruikt wordt in de categorieën "radiotoegangsnetwerk" en "backhaul-transmissienetwerk";
- aanpassing van de EVR-voorspellingen in de bepaling van de kostprijs van het "backbone-transmissienetwerk".

Via een derde stap kon ten slotte het niveau van de gespreksafgiftekosten van een efficiënte operator objectief worden bepaald door de volgende aanpassingen door te voeren:

- bepaling van het kostenniveau van een efficiënte operator op basis van een theoretisch marktaandeel van 33,3%: die redelijke hypothese leidt tot de eliminatie van de schaalvoordelen, die de voornaamste reden vormen waarom het generieke model asymmetrische kostenniveaus oplevert;
- concessierecht dat overeenstemt met het voor elk van de drie ondernemingen toegekende spectrum;
- aanpassing tot twaalf maanden van het tijdsverschil tussen de toekenning van de vergunning en de commerciële start van de dienst;
- harmonisatie van de "mark-up" voor de locatiebijwerking;
- harmonisatie van het niveau van de algemene kosten voor de drie ondernemingen;
- harmonisatie van de kosten verbonden aan het NMC op grond van de kosten van het core-netwerk.

Dankzij die verschillende aanpassingen konden de volgende kostenniveaus worden bepaald voor een efficiënte mobiele operator in België in 2008:

- **7,96 eurocent/minuut voor een operator die hoofdzakelijk gebruikmaakt van de gsm-technologie op 900 MHz;**
- **8,75 eurocent/minuut voor een operator die hoofdzakelijk gebruikmaakt van de gsm-technologie op 1800 MHz.**

Die methode neemt als uitgangspunt het generieke kostenmodel dat in 2005 is uitgewerkt en dat de efficiënte verrichting van elke operator weerspiegelt, rekening houdende met de meeste specificiteiten van elke operator. (Voor sommige kostenposten, bijvoorbeeld de WACC-kosten, heeft het model één enkel tarief toegepast op de drie operatoren, waardoor de specificiteiten dus zijn geëlimineerd.) Het model is niet veranderd in verband met het buiten beschouwing laten van de UMTS-kosten. Die kosten worden nog altijd niet meegeteld in de berekening van de kosten van een efficiënte verrichting inzake gespreksafgifte op elk mobiel netwerk, en dat om de redenen die toegelicht zijn in het besluit van 11 augustus 2006 (bladzijden B14-B15). De Europese Commissie heeft daarover geen opmerkingen gemaakt en het Instituut heeft geen nieuwe elementen ontvangen welke die aanvankelijke methodologische keuze op losse schroeven kunnen zetten.

De verdere bewerkingen die het BIPT heeft uitgevoerd ten opzichte van het oorspronkelijke model hebben tot doel in de mate van het mogelijke kosten van een efficiënte operator te berekenen. Toch wordt rekening gehouden met specificiteiten waarover de operatoren geen controle hebben, zoals de frequenties. Het gaat dus nog altijd om een "top-down" model, ook al lijkt het streefdoel op de doelstelling van een "bottom-up" model, namelijk de bepaling van de kosten van een fictieve efficiënte operator.

5 BEPALING VAN HET MTR-LASTENNIVEAU IN 2008 EN IN 2009

De MTR-tarieven van de drie mobiele operatoren met een sterke machtspositie zullen vanaf 1 juli 2008 moeten worden afgestemd op de kostenniveaus van een efficiënte operator, zoals die bepaald zijn in het vorige gedeelte.

De tariefaanpassingen van de MTR-lasten op 1 januari 2008 worden berekend met een mechanisme van lineaire interpolatie tussen de tarieven die op 1 juli 2008 in acht moeten worden genomen enerzijds, en de tariefniveaus die gelden vanaf 1 mei 2007 op grond van het besluit van 11 augustus 2006 anderzijds. Rekening houdende met het feit dat de aanneming van dit aanvullend besluit na de mededeling van de Raad van het BIPT van 11 september 2007, is uitgesteld gelet op de harmonisatiewerkzaamheden die aangevat zijn door de European Regulators Group (ERG) met betrekking tot de symmetrische of asymmetrische aard van de regulering van de MTR-lasten, kon dit besluit niet te gelegenere tijd worden aangenomen om de tenuitvoerlegging mogelijk te maken van de tariefaanpassing die aanvankelijk gepland was voor 1 januari 2008. Bijgevolg is de datum voor de volgende tariefaanpassing vastgesteld op 1 februari 2008 in plaats van 1 januari 2008 en zijn de nieuwe MTR-tarieven die vanaf die datum van 1 februari 2008 in acht moeten worden genomen, gecorrigeerd om ervoor te zorgen dat het gemiddelde MTR-tarief van elk van de drie betrokken operatoren in de loop van het eerste semester van 2008 niet verandert ten opzichte van het oorspronkelijke ontwerp van dit aanvullend besluit.

Concreet betekent dit dat wanneer we respectievelijk voor elk van de drie betrokken operatoren het MTR-tarief dat overeenkomstig het besluit van het BIPT van 11 augustus 2006 betreffende markt 16 sedert 1 mei 2007 wordt toegepast $T_{1/5/2007}$ noemen, en het nieuwe MTR-tarief dat had moeten worden toegepast vanaf 1 januari 2008 overeenkomstig het aanvankelijke ontwerp van dit aanvullende besluit $T_{1/1/2008}$ en het nieuwe MTR-tarief dat daadwerkelijk zal gelden vanaf 1 februari 2008 naar aanleiding van dit besluit $T_{1/2/2008}$, dat nieuwe tarief vanaf 1 februari 2008 als volgt is bepaald, met de opmerking dat dit nieuwe tarief slechts gedurende vijf maanden van de eerste helft van 2008 van toepassing zal zijn (van februari tot juni) terwijl het nieuwe tarief dat aanvankelijk was vastgelegd voor 1 januari 2008 voor het volledige eerste semester van 2008 had moeten gelden:

$$T_{1/2/2008} = T_{1/5/2007} - (6/5) \cdot (T_{1/5/2007} - T_{1/1/2008})$$

De MTR-tarieven die vanaf 1 juli 2009 in acht moeten worden genomen, worden voor de drie operatoren verkregen door een vermindering van 2,9% toe te passen op de tariefniveaus die vastgesteld zijn als zijnde geldig op 1 juli 2008: de grootte van die tariefverlaging tussen 1 juli 2008 en 1 juli 2009 stemt overeen met de gemiddelde verlaging tussen 2008 en 2009 van de gespreksafgiftekosten van de drie operatoren zoals die door het generieke model was vastgelegd.

De tariefaanpassing op 1 januari 2009 is het resultaat van een lineaire interpolatie, voor elk van de drie operatoren, tussen de MTR-prijsniveaus op 1 juli 2008 en op 1 juli 2009.

In de tabel hieronder wordt dus de gespreksafgifteprijs vastgesteld die voor elke operator van toepassing is op de vier uiterste data die hierboven zijn vastgelegd. Die prijsniveaus worden uitgedrukt in eurocent per minuut, excl. btw en inflatie niet meegerekend (constante euro, op basis van het prijsniveau 2004).

	1/2/2008	1/7/2008	1/1/2009	1/7/2009
Belgacom Mobile	8,02	7,96*	7,85*	7,73*
Mobistar	8,84	7,96*	7,85*	7,73*
Base	10,36	8,75*	8,62*	8,49*

* De MTR-tarieven die ingaan op 1 juli 2008 worden ter info vermeld (zie volgend hoofdstuk).

6 BEPALING VAN HET NIVEAU VAN DE MTR-LASTEN VANAF 01/07/2008

Zoals aangegeven in de tabel in het voorgaande hoofdstuk worden de niveaus van de MTR-lasten die gelden vanaf 1 juli 2008 met voorbehoud vermeld. De niveaus van de betreffende tarieven kunnen pas definitief worden vastgesteld nadat het geharmoniseerde standpunt van de ERG inzake symmetrische of asymmetrische regulering van de MTR-lasten in Europa vastligt. Terwijl op het moment van de mededeling van de Raad van 11 september 2007 er verwacht werd dat dit geharmoniseerde standpunt van de ERG klaar zou zijn tegen uiterlijk december 2007, heeft de ERG uiteindelijk beslist om een openbare raadpleging te lanceren over het ontwerp van geharmoniseerd standpunt, zodat dit standpunt pas in het voorjaar van 2008 definitief zal worden.

De definitieve vaststelling door het BIPT van de niveaus van de MTR-lasten die van toepassing zullen zijn vanaf 1 juli 2008 zal, voor zover ze van toepassing zijn in België, rekening houden met de principes van dat geharmoniseerde standpunt van de ERG, alsook met de recente besluiten die door andere Europese NRI's aangenomen zijn op het stuk van asymmetrische regulering van de MTR-lasten, voornamelijk in Frankrijk en Portugal. Eventueel zal het BIPT te gelegener tijd een nieuw ontwerp van aanvullend besluit voorstellen met als doel de niveaus van de MTR-lasten definitief vast te leggen vanaf 1 juli 2008.

7 VASTSTELLING VAN DE TARIEFSTRUCTUUR VAN DE MTR-LASTEN

Het besluit stelde onder andere de gemeenschappelijke principes vast voor het vastleggen van de gespreksafgiffelasten van de mobiele operatoren. Die principes, die erop gericht waren een continuïteit te garanderen tegenover de vroegere praktijken op de Belgische markt ter zake, bepaalden onder andere dat er één enkele kostprijs voor de totstandbrenging van de oproep moest worden toegepast door de drie operatoren (in casu bedraagt de enige waarde van die set-upkosten 5 eurocent per oproep) en dat de tijdsgebonden prijzen mochten worden gedifferentieerd op basis van het tijdstip van de oproep.

Ter gelegenheid van dit aanvullend besluit streeft het Instituut echter ernaar de structuur van de MTR-lasten aanzienlijk te vereenvoudigen. Vanaf de aanpassing van de MTR-tarieven, die gepland is voor 1 januari 2008, zal de gemiddelde prijs die wordt gereguleerd door het price-capmechanisme voortaan rechtstreeks overeenstemmen met het gespreksafgiffetarief dat van toepassing is op elke oproep die wordt afgegeven op een mobiel netwerk op grond van de volgende principes:

- die prijs staat los van het tijdstip van de oproep (afschaffing van de eventuele verschillen tussen peak / off-peak / week-end);
- de prijs per oproep staat strikt in verhouding tot de aanrekenbare duur van de oproep in kwestie, met een secondenfacturering vanaf de eerste seconde. Dit impliceert de opheffing van het systeem van de "set-upkosten" en van elk ander mechanisme, zoals het systeem van de ondeelbare beginperiode, dat maakt dat de werkelijk betaalde prijs niet in verhouding staat tot de duur van de oproep.

Die aanzienlijke vereenvoudiging van de tariefstructuur van de MTR-lasten in België wordt gemotiveerd door de volgende elementen:

- a. die vereenvoudiging van de tariefstructuur van de MTR-lasten heeft geen gevolgen voor de werking van de concurrentie op de betreffende markt. De vervanging voor elke mobiele operator van de gemiddelde termineringsprijs, die algemeen in acht moet worden genomen op basis van de ingewikkelde tariefstructuren die momenteel gelden en waarbij rekening moet worden gehouden met de karakteristieken van het gespreksafgifteverkeer die eigen zijn aan elke operator, door één enkel tarief dat net gelijk is aan die gemiddelde prijs, beantwoordt immers perfect en volledig neutraal en identiek, aan de eis inzake kostenbasing van de MTR-lasten die aan de drie mobiele operatoren wordt opgelegd op grond van de resultaten van het generieke kostenmodel;
- b. bovendien vertegenwoordigen de set-upkosten voor de afgifte van een gesprek, ook al bedragen die niet nul, een klein (en moeilijk precies te kwantificeren) bedrag. In ieder geval

liggen de set-upkosten voor de afgifte van een gesprek heel wat lager dan het bedrag van de kosten voor het opzetten van een oproep van 5 eurocent per oproep die momenteel in België van toepassing zijn, en die lage kosten zullen voortaan worden gedekt door de unieke kostprijs die in verhouding staat tot de duur van de oproepen;

- c. het "éénprijsstelsel" (d.w.z. zonder set-upkosten en zonder differentiatie op grond van het tijdstip van de oproep) is voor alle betrokken partijen veel duidelijker en transparanter dan de huidige structuren van de MTR-lasten, en dit omdat met name de huidige regulering van die MTR-lasten op basis van de ingewikkelde tariefstructuren afhankelijk is van de statistische karakteristieken van het gespreksafgifteverkeer van de drie operatoren in kwestie, die in de praktijk onmogelijk door het BIPT kunnen worden geverifieerd en daarenboven hoogst vertrouwelijk zijn ten opzichte van de andere betrokken partijen;
- d. de tarieven die het voorwerp uitmaken van deze regulering gelden voor de groothandelsmarkt ("wholesale"). De eenvoudige en homogene structuur voor de facturering van de gespreksafgifte die in deze aanvulling op het besluit wordt voorgesteld, biedt de betrokken mobiele operatoren op de retailmarkt van de mobiele telefonie meer commerciële flexibiliteit om de eindgebruikers aantrekkelijker tarieven aan te bieden. Met een kostprijs voor het opzetten van een oproep van 5 eurocent per oproep is het voor een mobiele operator bijvoorbeeld moeilijk om lage prijzen aan te bieden voor heel kortstondige oproepen; die beperking valt grotendeels weg met de factureringsstructuur van de gespreksafgifte die in deze aanvulling op het besluit wordt voorgesteld;
- e. de ervaring met de tariefaanpassingen op 1 november 2006 en 1 mei 2007 heeft verschillende aanzienlijke praktische moeilijkheden aan het licht gebracht die vooral te maken hebben met de moeilijkheid voor het Instituut om de statistische karakteristieken van het gespreksafgifteverkeer die elke mobiele operator meedeelt, te valideren (cf. de mededelingen van het BIPT van 24 november 2006 en van 17 januari 2007, die de tarieven hebben aangepast die van toepassing waren vanaf 1 november 2006, zoals die aanvankelijk waren gepubliceerd in de mededeling van 19 oktober 2006). Dankzij de factureringsstructuur van de gespreksafgifte die in deze aanvulling op het besluit wordt voorgesteld, kunnen die moeilijkheden worden vermeden;
- f. de benchmarking van de tariefpraktijken in Europa toont aan dat de MTR-lasten in de meerderheid van de lidstaten van de Europese Unie (in het vroegere "Europa van de vijftien" is dat nu het geval voor de volgende tien landen: Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Italië, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Zweden) worden gereguleerd door middel van één enkele prijs ("flat fee"), die losstaat van het tijdstip van de oproep en zonder set-upkosten;
- g. het huidige systeem van termineringsprijs, namelijk een systeem dat variabel is volgens het ogenblik van de oproep voor zover de gemiddelde prijs nog altijd op de kosten gebaseerd is, biedt de operator met een sterke machtspositie de mogelijkheid om zijn tarieven aan te passen volgens de bijzondere verkeerskarakteristieken van een van zijn concurrenten, zodat hij de facto op hem tariefvoorwaarden toepast die minder gunstig zijn dan voor zijn andere concurrenten. Die praktijk zet dus onder het mom van objectieve criteria in verband met het tijdstip, de deur open voor mogelijke schendingen van het principe van externe non-discriminatie. Het ééntariefstelsel zal dat risico beperken, ook al is het maar subtiel.

Bijgevolg wordt in het besluit het tekstgedeelte met als titel « *Principes voor het bepalen van terminatielasten* » geschrapt.

8 VERPLICHTING INZAKE NON-DISCRIMINATIE

De wijzigingen die door dit besluit worden aangebracht verminderen niet de noodzaak om non-discriminatiemaatregelen op te leggen zoals die zijn bepaald in het besluit van 11 augustus 2006.

Ter herinnering: artikel 10 van de Toegangsrichtlijn voorziet zowel in interne non-discriminatie als in externe non-discriminatie:

2. *Verplichtingen inzake non-discriminatie moeten er in het bijzonder voor zorgen dat de exploitant ten aanzien van andere ondernemingen die gelijkwaardige diensten aanbieden onder gelijkwaardige omstandigheden gelijkwaardige voorwaarden toepast [externe non-discriminatie], en aan anderen diensten en informatie aanbiedt onder dezelfde voorwaarden en van dezelfde kwaliteit als die welke hij zijn eigen diensten of diensten van zijn dochterondernemingen of partners biedt [interne non-discriminatie].*

Het risico van onrechtmatige kruissubsidiëring binnen Belgacom Mobile en Mobistar zal in de loop van de tijd afnemen met de toepassing van kostengebaseerde MTR-tarieven. De verplichting tot interne non-discriminatie zal echter pas kunnen worden opgeheven wanneer het BIPT vaststelt dat de vermindering van de MTR-tarieven daadwerkelijk leidt tot een vermindering van de concurrentievervalsing op de retailmarkt, en met name tot de vermindering van de mogelijkheid tot onrechtmatige kruissubsidiëring en van de scheeftrekkingen in verband met het "groepeffect", die vandaag in het bijzonder aanwezig zijn op de Belgische markt. Bovendien is de handhaving van die verplichtingen binnen Belgacom Mobile en Mobistar niet onevenredig, omdat daarbij aan die operatoren nog aanzienlijk wat bewegingsruimte wordt gelaten. Het Instituut verwijst naar wat geschreven is op bladzijde 80 van het besluit van 11 augustus 2006 in verband met de non-discriminatie die wordt opgelegd aan Belgacom Mobile en Mobistar:

Het BIPT staat er overigens op te benadrukken dat de verplichting tot interne non-discriminatie niet betekent dat de "on-net" tarieven gelijk aan of hoger moeten zijn dan de tarieven voor gespreksafgifte op hetzelfde netwerk. In sommige gevallen groepeerd een retailaanbod immers een korf van gesprekken en een abonnement tegen een vaste prijs, zodat de nominale prijs per minuut van een on-net oproep lager is dan de prijs voor gespreksafgifte naar dat netwerk. Die aanpak is op zich niet verboden, daar het niet om een onrechtmatige kruissubsidiëring gaat. Er zou zich echter onrechtmatige kruissubsidiëring kunnen voordoen, wanneer het aanbod in zijn geheel genomen (abonnement, inclusief korf van gesprekken) zou worden voorgesteld tegen een prijs die onder de kostprijs van de operator ligt, rekening houdende met de (niet-discriminerende) verrekenprijs van de verrichting inzake gespreksafgifte. De kruissubsidiëring zou in dat geval kunnen leiden tot een price squeeze op de retailmarkt. De verrekenprijs van de verrichting inzake gespreksafgifte, alsook de overige inlichtingen die uit de gescheiden boekhouding resulteren, zouden kunnen worden gebruikt om de eventueel onrechtmatige aard van de kruissubsidiëringen te beoordelen.

Zonder een verplichting tot non-discriminatie aangevuld met een verplichting tot gescheiden boekhouding, zou geen enkele controle op het bestaan van onrechtmatige kruissubsidiëring mogelijk zijn en die doelstelling kan niet worden bereikt met de andere beschikbare correctiemaatregelen. De interne non-discriminatie en de gescheiden boekhouding zijn twee correctiemaatregelen die met elkaar gepaard gaan, op de grote meerderheid van de mobiele operatoren met een sterke machtspositie in Europa rusten, en al voorkwamen in het pakket correctiemaatregelen in de ONP-richtlijn van 1997. De benadering van het Instituut is niet in strijd met het standpunt van de ERG, die erkent dat een interne discriminatie kan leiden tot hoge prijzen voor off-net oproepen en lage prijzen voor on-net oproepen, hetgeen een concurrentienadeel kan scheppen voor een operator met een klein klantenbestand. Die situatie doet zich voor op de Belgische markt, hetgeen het Instituut ertoe geleid heeft aan Belgacom Mobile en aan Mobistar een verplichting tot interne non-discriminatie op te leggen, ten minste totdat hun tarieven zijn afgestemd op de kosten van een efficiënte operator, wat het geval zal zijn op het einde van de analyseperiode (1/7/2009). Het Instituut zal de relevantie van die correctiemaatregel opnieuw onderzoeken tijdens een volgende marktanalyse.

Het BIPT legt er de nadruk op dat de non-discriminatieverplichting overeenkomstig artikel 10.2 van de Toegangsrichtlijn niet alleen slaat op de tariefaspecten maar ook op niet-tarifaire aspecten. Wat die niet-tarifaire aspecten betreft, moet een non-discriminatieverplichting worden gehandhaafd voor Proximus en Mobistar. Zonder een dergelijke verplichting zouden die operatoren in staat zijn om hun eigen diensten of die van hun dochterondernemingen of partners te bevoordelen en hun concurrenten te benadelen door middel van praktijken zoals met name het achterhouden of laattijdig meedelen van informatie over nieuwe wholesale-producten of de toekomstige ontwikkeling van het netwerk, ongelijke termijnen voor het verkrijgen van groothandelsdiensten of een mindere dienstkwaliteit.

Belgacom en Mobistar waren al in het vroegere regelgevingskader onderworpen aan een non-discriminatieverplichting, zodat de bevestiging ervan op hen geen nieuwe last legt.

De redenen voor de beslissing om die maatregel inzake interne non-discriminatie niet toe te passen op Base, zijn volledig uitgelegd in het besluit van 11 augustus 2006 (bladzijde 82). De Europese Commissie heeft daarover geen opmerkingen gemaakt en het Instituut heeft geen nieuwe elementen ontvangen welke die aanvankelijke keuze op losse schroeven kunnen zetten. Bovendien toont het onderzoek van de besluiten van de NRI's in de andere EU-lidstaten aan dat de non-discriminatieverplichting in bijna alle landen systematisch wordt opgelegd op markt 16 (zie bijlage B: Overzicht van de non-discriminatieverplichting in de notificaties van markt 16 door de overige NRI's). Dit heeft nooit enige commentaar uitgelokt vanwege de Europese Commissie.

9 RAADPLEGINGSPROCEDURE

9.1 NATIONALE CONSULTATIE

Overeenkomstig artikel 140 van de wet van 13 juni 2005 is dit ontwerpbesluit voorgelegd voor nationale raadpleging, die liep van 6 april tot 2 mei 2007. Vijf geïnteresseerden hebben gereageerd, namelijk:

- Base
- Belgacom (Mobile)
- FAC
- Mobistar
- Telenet.

Dit besluit is aangepast naar aanleiding van de opmerkingen van de operatoren, waarvan de samenvatting in een afzonderlijk document wordt gepubliceerd (zie bijlage B)

9.2 AANHANGIGMAKING BIJ DE RAAD VOOR DE MEDEDINGING

Dit besluit is op 24 mei 2007 door het Instituut voorgelegd aan de Raad voor de Mededinging, die zijn advies heeft verstrekt op 22 juni 2007. Dat advies is onderzocht door het Instituut, dat zijn reactie gepubliceerd heeft op 16 juli 2007. Het ontwerpbesluit is aangepast om rekening te houden met de opmerkingen van de Raad voor de Mededinging.

9.3 EUROPESE NOTIFICATIE

Het ontwerp van dit besluit is genotificeerd aan de Europese Commissie en aan de andere NRI's op 16 juli 2007 en is geregistreerd als zaak BE/2007/0665. De Europese Commissie heeft haar advies uitgebracht op 16 augustus 2007 en heeft daarin twee opmerkingen gemaakt:

- Hoewel zij het feit verwelkomt dat het BIPT zijn kostentoerekeningsmethode heeft gewijzigd, waardoor de asymmetrie van de termineringstarieven vermindert, wenst de Commissie de aandacht te vestigen op het feit dat er tussen de lidstaten nog aanzienlijke verschillen bestaan op het niveau van de termineringstarieven, die niet worden gerechtvaardigd door objectieve verschillen in kosten; bijgevolg nodigt zij de NRI's uit tot nauwe samenwerking binnen de ERG om tot een coherente aanpak te komen op Gemeenschapsniveau.
- De Commissie verzoekt het BIPT om uitvoerig uit te leggen waarom de verplichting tot interne non-discriminatie geschikt en evenredig is, waarbij ze eraan herinnert dat er op de eerste plaats een oplossing moet worden geboden voor de problemen die geïdentificeerd zijn op de retailmarkt door een prijscontrolemechanisme dat garandeert dat de termineringstarieven niet hoger zijn dan de werkelijke kosten; zij is van oordeel dat het BIPT niet uitlegt waarom die verplichting nodig is in een situatie waarin de MTR's op de kosten zijn gebaseerd en dat die verplichting zonder die rechtvaardiging niet mag worden opgelegd.

Het BIPT neemt akte van de opmerkingen van de Commissie en zal er in de mate van het mogelijke rekening mee houden. Wat de eerste opmerking betreft zal het BIPT binnen de European Regulators Group samenwerken met de andere NRI's om een harmonisatie te bereiken van de regulering van

de tarieven voor mobiele gespreksafgifte. Het Instituut is echter van mening dat die opmerking het niet belet om de drie betrokken operatoren de termineringstarieven op te leggen die voorgesteld worden in dit besluit.

Wat de interne non-discriminatie betreft heeft het BIPT de elementen versterkt ter rechtvaardiging van die verplichting. Het herinnert eraan dat die verplichting op de eerste plaats nog altijd als tijdelijk wordt voorgesteld en dat ze opnieuw zal worden bekeken zodra een situatie is bereikt waarin de tarifiering op de kosten is gebaseerd. Bovendien herinnert het BIPT eraan dat het om tot een symmetrische tarifiering te komen de termineringstarieven heeft berekend op grond van de kosten van een efficiënte operator die een marktaandeel heeft verworven gelijk aan een derde van de totale markt voor mobiele gespreksafgifte. Aangezien die markt niet te verwaarlozen schaalvoordelen biedt is het dus niet uitgesloten dat die symmetrische tarieven hoger liggen dan de reële kosten van de operatoren waarvan het marktaandeel op de totale markt voor mobiele gespreksafgifte hoger is dan dat gemiddelde en dat de verplichting tot kostenbasering dus ontoereikend is om de problemen te verhelpen die vastgesteld zijn op de retailmarkt.

10 INWERKINGTREDING

Dit besluit treedt in werking op de dag van publicatie ervan op de website van het BIPT. Aangezien de in dit besluit beschreven non-discriminatieverplichting reeds was opgelegd door het besluit van 11 augustus 2006 betreffende markt 16 en dat dit besluit de praktische voorwaarden ervan niet wijzigt, zal er in de praktijk geen verandering optreden in verband met die verplichting. In verband met het "glide path" en de vaststelling van de tariefstructuren van de MTR-lasten, zullen de opgelegde aanpassingen plaatsvinden volgens het tijdschema dat is opgesteld op het einde van hoofdstuk 5 van dit besluit.

11 BEROEPSMOGELIJKHEDEN

Overeenkomstig de wet van 17 januari 2003 betreffende de rechtsmiddelen en de geschillenbehandeling naar aanleiding van de wet van 17 januari 2003 hebt u de mogelijkheid om tegen dit besluit beroep aan te tekenen bij het hof van beroep te Brussel, Poelaertplein 1, B-1000 Brussel binnen zestig dagen na de kennisgeving ervan. Het hoger beroep wordt ingesteld: 1° bij akte van een gerechtsdeurwaarder die aan de tegenpartij wordt betekend; 2° bij een verzoekschrift dat, in zoveel exemplaren als er betrokken partijen zijn, ingediend wordt op de griffie van het gerecht in hoger beroep; 3° bij ter post aangetekende brief die aan de griffie wordt gezonden; 4° bij conclusie, ten aanzien van iedere partij die bij het geding aanwezig of vertegenwoordigd is. Met uitzondering van het geval waarin het hoger beroep bij conclusie wordt ingesteld, vermeldt de akte van hoger beroep, op straffe van nietigheid de vermeldingen van artikel 1057 van het gerechtelijk wetboek.

<p>Michel Van Bellinghen, Lid van de Raad</p>	<p>Georges Deneff Lid van de Raad</p>
<p>Catherine Rutten Lid van de Raad</p>	<p>Eric Van Heesvelde Voorzitter van de Raad</p>

12 BIJLAGEN

Bijlage A:: BIPT top-down models : additional modelling work to define the costs of an efficient-scale operator

Bijlage B:: Overzicht van de non-discriminatieverplichting in de notificaties van de NRI's en van de reactie van de Europese Commissie.

Bijlage C:: Samenvatting van de antwoorden van de operatoren op de nationale raadpleging

Bijlage D: : Advies van 22 juni 2007 van de Raad voor de Mededinging

Bijlage E: : Reactie van het BIPT op het advies van de Raad voor de Mededinging

Bijlage F: : Opmerkingen van de Europese Commissie

Bijlagen: inhoudsopgave

Bijlage A:	BIPT top-down models : additional modelling work to define the costs of an efficient-scale operator	15
A.1	Introduction	15
A.2	Investigations and adjustments in the original models	16
A.3	Approach to the cost comparison	18
A.4	Sources of asymmetry identified	18
A.5	Derivation of the costs of an efficient-scale operator	20
A.6	Results in 2008 and 2009	21
Bijlage B:	Overzicht van de verplichting tot non-discriminatie in de notificaties van markt 16 door de overige NRI's	22
Bijlage C:	Samenvatting van de opmerkingen die de operatoren tijdens de nationale raadpleging hebben gemaakt	24
Bijlage D:	Advies van de Raad voor de Mededinging	25
Bijlage E:	Antwoord van het BIPT op het advies van de Raad voor de Mededinging	26
Bijlage F:	Opmerkingen van de Europese Commissie	27

Bijlage A: BIPT top-down models : additional modelling work to define the costs of an efficient-scale operator

A.1 Introduction

In 2005, Analysys provided assistance to BIPT in developing a generic top-down cost calculation model which was applied to the three mobile operators Proximus, Mobistar and Base. The result of this process was a confidential top-down model for each mobile operator, which calculated the long-run incremental cost (LRIC) of termination applicable to each operator's current standing in the market.

The general principles applied within the top-down LRIC calculation were:

- generic framework model
- actual operator characteristics: efficiency, scale, spectrum, etc.
- wholesale network costs, including a mark-up for business overheads
- economic depreciation taking into account the full time-series of operation
- weighted average cost of capital (WACC) specified by BIPT
- average traffic incremental costs
- common costs marked, treated with an equi-proportional mark-up.

On 7 February 2006, BIPT presented the final mobile termination cost results of the models to industry in its associated pricing decision. The 'original results' of the 'original models' developed in the 'original project' for the year 2008 were, expressed in 2004 real-terms currency

- for Proximus: EUR0.0656 per minute
- for Mobistar: EUR0.0821 per minute
- for Base: EUR0.1041 per minute.

In February and March 2007, Analysys provided further assistance to BIPT in calculating additional cost-based results, taking as an input the three confidential top-down LRIC models of the three mobile operators. These additional calculations had three objectives:

- determine the sources of asymmetry in the call termination costs of the three operators
- adapt, where possible, the cost model or its outputs to calculate the costs of an efficient-scale operator in Belgium, on which the mobile termination rates of Proximus and Mobistar can be set
- explore the allowable difference between the costs of Base and the two other operators, as a result of factors such as the differences in the allocation of spectrum to operators.

This paper describes the approach adopted and outcome achieved, suitable for public consideration, as part of BIPT's public decision-making process in Market 16. The remainder of this document is structured as follows:

- investigations into, and adjustments of, the original results and original models in order to ensure a standardised comparison between operators (Section 2)
- the approach to the cost comparisons between Proximus, Mobistar and Base (Section 3)
- sources of asymmetry identified in the cost comparisons (Section 4)

- derivation of the costs of an efficient-scale operator (Section 5)
- results in 2008 and 2009 (Section 6).

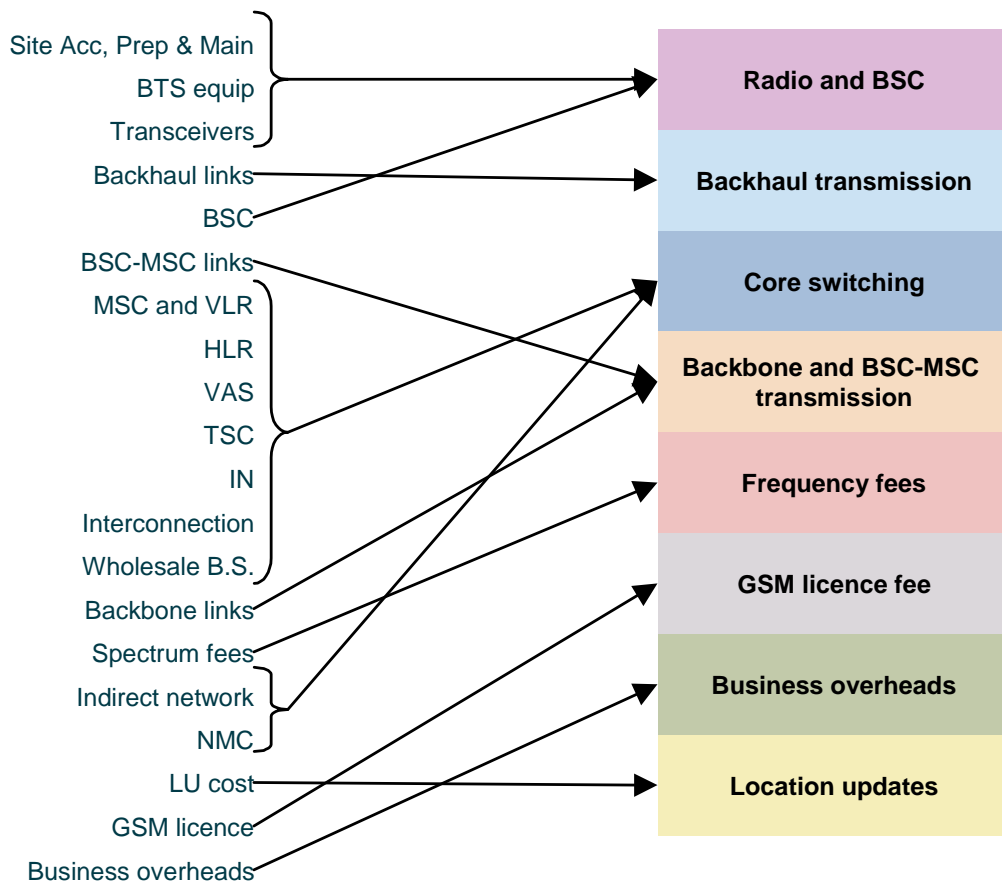
A.2 Investigations and adjustments in the original models

The *unit* cost of termination (i.e. the cost per minute) in the original model was composed of contributions from twenty cost categories. The cost components of mobile termination covered various network elements (e.g. sites, BTS, BSC, MSC), non-network costs (e.g. GSM licence, business overheads) and exogenous cost mark-ups (e.g. the allocation of a share of location update costs to mobile termination). Through the auditing procedure of the original project, the robustness of these cost categorisations was established. However, a number of differences still remained between the categorisation of costs between operators, including:

- one operator did not separate out BSC from radio equipment costs
- one operator did not classify any costs as indirect network costs.

In order to undertake the analysis set out in this project and compare more accurately the model outcomes from similar categories, it was necessary to define a higher-level aggregation of cost categories. Specifically, the twenty contributions to the unit cost of termination in the original model were aggregated into eight larger unit cost contributions. This aggregation is shown in Exhibit 1:

Aggregation into eight categories [Source: Analysys] below.

Exhibit 1: Aggregation into eight categories [Source: Analysys]

The most significant of these eight categories in providing the final cost result for the three operators were, approximately:

- radio and BSC: 40% of cost

BIPT top-down models

- core switching: 30% of cost
- GSM licence fee: 10% of cost.

Once this categorisation had been performed, we were confident that cross-comparison between the three operators' results would:

- ensure a high level of consistency between costs included in each of the eight categories
- enable a pragmatic approach to deriving efficient-scale operator results and spectrum-related differences.

Direct comparison of the original results in these eight categories led us to undertake four adjustments to the original models and their results. These are explained below:

Re-allocation of microwave frequency fees

The 'Frequency fee' cost category used by one of the mobile operators included significant microwave fees (for backhaul links in its network). The other two mobile operators use predominantly leased-line backhaul.

Re-calculation of location update costs

As a result of this comparison, we reallocated some of the cost of termination from the operator's 'Frequency fee' category to the 'Backhaul transmission' category.

It was evident that two issues were giving rise to differences between the three operators in the amount of location update costs applied in the calculation of the original cost of termination. These two issues were:

- the amount of costs categorised as MSC compared to indirect network costs
- the routing factors used to share costs between traffic and subscriber services.

In order to resolve the discrepancy in the amount of location update costs allocated to mobile termination, we adjusted two of the original models to arrive at a uniform, efficient location update mark-up percentage. This uniform percentage was set to equal that of the mobile operator which had:

- in our opinion, the most reasonable allocation
- the average of the original model allocations
- the allocation that was broadly consistent with the percentage allocation we have found in our detailed bottom-up modelling studies in other European jurisdictions.

Estimation of backbone network costs for one operator

We examined the projection of backbone transmission costs between the three mobile operators: this appeared to show an over-estimation of these costs for one of the operators, which we traced to the mechanism by which the required backbone expenditures were derived (the element-volume relationship (EVR)). It was considered appropriate to revise the EVR projection to be more in line with backbone network data of the other two operators.

BIPT top-down models

Estimation of business overhead costs per minute

The comparison of business overhead costs among operators revealed confidential information about level and efficiency of the operators' cost bases. As such, we concluded that the efficient level of business overheads for an efficient-scale operator should be set to a comparable level for the three operators. This level of business overheads was set according to: our assessment of a reasonable level for the business overheads mark-up percentage – as observed in the three operators' actual cost data to 2004; our interpretation of the relative efficiency, scale and quality of each operator's business overhead function. This percentage mark-up is also broadly consistent with our findings in other European jurisdictions where we have undertaken bottom-up modelling of the costs of mobile termination.

The overall outcome of the amalgamation into eight large cost categories, and the four adjustments described here, was a set of fully comparable unit costs which we could take forward in the analysis of *reasons for cost asymmetry, spectrum differences and efficient-scale results*.

A.3 Approach to the cost comparison

The table below describes the methods we applied in comparing the eight cost categories among the three operators. These methods were hypothesised in order to elicit the information necessary to identify the sources of cost asymmetry, and enable robust derivation of efficient-scale operator unit costs.

Cost category	Approach to cost comparison
Radio and BSC	Correlate unit cost against scale and spectrum. Explore whether other differences can be identified
Backhaul transmission	Correlate unit cost against scale and spectrum. Explore whether other differences can be identified
Core switching	Correlate unit cost against scale. Explore whether other differences can be identified
Backbone and BSC-MSC transmission	Correlate unit cost against scale. Explore whether other differences can be identified
Frequency fees	Frequency fees are charged per GSM channel. All operators have the same number of channels and charging structure, therefore the same fees in aggregate
GSM licence fee	Explore the level and timing of GSM licence fees
Business overheads	An efficient-scale cost-per minute was defined, as described in Section 2
Location updates	An efficient percentage mark-up was defined, as described in Section 2

Exhibit 2: Approach to cost comparison [Source: Analysys]

A.4 Sources of asymmetry identified

In this section we summarise the findings of our comparisons between the eight unit cost components of the three mobile operators. Due to the confidential nature of each operator's unit cost components, traffic volumes and network decisions, we can only summarise the outcomes of this step. Correlations were carried out for the 2008 unit cost components (since this is the year relevant

BIPT top-down models

for the price-setting cost calculation) against 2004 volumes (since 2004 is the year in which the model has the most up-to-date demand, and therefore represents the 'current' scale of the network).

Radio and BSC We have calculated the linear relationship between this unit cost component and scale (radio minutes)¹ for Proximus and Mobistar.

We have estimated the higher cost per minute which arises as a result of Base's network configuration determined by its different spectrum allocation (providing coverage with 1800MHz frequencies and then utilising 900MHz spectrum – compared to starting coverage with 900MHz spectrum).

Whilst there are undoubtedly other differences between the operators' radio networks – such as coverage quality – we have assumed that these other differences are amalgamated into each operator's contribution to the correlation, and dominated by the scale and spectrum effects.

Backhaul transmission We have calculated the linear relationship between this unit cost component and scale (radio minutes) for Proximus and Mobistar.

We have estimated the higher cost per minute which arises as a result of Base's network configuration determined by its different spectrum allocation (smaller 1800MHz site radius for coverage) and greater use of microwave transmission in backhaul transmission.

Whilst there will undoubtedly be various other differences between the operators' backhaul networks – such as capacity deployment decisions, we have assumed that these other differences are amalgamated into each operator's contribution to the correlation, and dominated by the scale and spectrum effects.

---

¹ The scale measure 'radio minutes' means the sum of all minutes carried by the network, where on-net minutes are counted twice.

BIPT top-down models

<i>Core switching</i>	<p>We have calculated the linear relationship between this unit cost component and scale (total minutes)² for all three operators.</p> <p>Whilst there will undoubtedly be various other differences between the operators' core switching networks – such as capacity deployment decisions, we have assumed that these other differences are amalgamated into each operator's contribution to the correlation, and dominated by the effect of scale.</p>
<i>Backbone and BSC-MSC transmission</i>	<p>We have calculated the linear relationship between this unit cost component and scale (total minutes) for all three operators.</p> <p>Whilst there will undoubtedly be various other differences between the operators' transmission networks – such as topographic deployment decisions, we have assumed that these other differences are amalgamated into each operator's contribution to the correlation, and dominated by the effect of scale.</p>
<i>Frequency fees</i>	<p>See corresponding paragraph in Exhibit 2: Approach to cost comparison [Source: Analysys]. As such, the unit cost contribution for frequency fees is directly related to the operator's scale (since the total cost is the same for the three operators independent of their scale).</p>
<i>GSM licence fee</i>	<p>The level of GSM licence fee paid by Proximus, Mobistar and Base is related to the spectrum allocation of each operator. In particular, Base started its network with 1800MHz frequencies, which provide poorer network coverage compared to 900MHz, and therefore we believe that this spectrum aspect was factored into the level of licence fee paid.³</p> <p>Mobistar and Base paid their licence fee on award, and they launched services within one year. Proximus, on the other hand, paid its licence fee 2.5 years after its launch.</p>
<i>Business overheads</i>	<p>Not applicable – this cost component has been set according to an efficient level of mark-up.</p>
<i>Location updates</i>	<p>Not applicable – this cost component has been set according to an efficient level of mark-up.</p>

A.5 Derivation of the costs of an efficient-scale operator

Following on from the identification and quantification of factors influencing asymmetry in the unit costs of the three operators, we defined the set of criteria necessary to calculate the unit costs which would be applicable to an efficient-scale operator in Belgium. We then applied these criteria in order to calculate the eight components of the unit cost of termination. This calculation arrives at two unit cost results:

- the cost of an efficient-scale operator which has the spectrum characteristics of Proximus and Mobistar (providing coverage with 900MHz frequencies, later receiving 1800MHz frequencies for capacity purposes)
-

² The scale measure 'total minutes' means the sum of all minutes carried by the network.

³ Base paid approximately EUR200 million; Proximus and Mobistar paid approximately EUR225 million.

BIPT top-down models

- the cost of an efficient-scale operator which has the spectrum characteristics of Base (providing coverage with 1800MHz frequencies, later utilising 900MHz frequencies).

The efficient-scale operator criteria are shown in Exhibit 3: Efficient-scale operator criteria [Source: Analysys] below.

Cost category	Criteria
Radio and BSC	33.3% of radio minutes Spectrum-related cost per minute added for Base situation
Backhaul transmission	33.3% of radio minutes Spectrum-related cost per minute added for Base situation
Core switching	33.3% of total minutes
Backbone and BSC- MSC transmission	33.3% of total minutes
Frequency fees	33.3% of radio minutes
GSM licence fee	Licence payment corresponding to the spectrum situation Licence paid 12 months prior to service launch 33.3% of total minutes
Business overheads	An efficient-scale cost per minute was defined, as described in Section 2
Location updates	An efficient percentage mark-up was defined, as described in Section 2

Exhibit 3: Efficient-scale operator criteria [Source: Analysys]

A.6 Results in 2008 and 2009

The application of the efficient-scale operator criteria to the underlying quantification of the eight unit-cost components results in a calculated 2008 unit cost of mobile termination, including all mark-ups, of:

- EUR0.0796 for an efficient-scale operator with the spectrum of Proximus or Mobistar
- EUR0.0875 for an efficient-scale operator with the spectrum of Base.

These unit costs refer to the year 2008. In order to estimate the corresponding cost in 2009, we have calculated the mean percentage decline in unit cost as observed in the three operators' 2008-2009 unit costs from the original models. This annual percentage decline is, in real terms, 2.9%, leading to the following results for the year 2009:

- EUR0.0773 for an efficient-scale operator with the spectrum of Proximus or Mobistar
- EUR0.0849 for an efficient-scale operator with the spectrum of Base.

For the avoidance of doubt, these 2008 and 2009 results are presented in 2004 real Euro terms.

Bijlage B: Overzicht van de verplichting tot non-discriminatie in de notificaties van markt 16 door de overige NRI's

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de non-discrimatieverplichting in de besluiten van de overige NRI's betreffende markt 16 en de opmerkingen van de Europese Commissie op de correctiemaatregel inzake non-discriminatie.

Geval	Opleggen non-discr.	Opmerkingen ¹	Commentaar Commissie	Opmerkingen
AT/2004/0099	☒	kwaliteit: interne n.-d.	☐	
AT/2005/0239	☒	= ² AT/2004/0099	☐	
AT/2006/0538	☒	kwaliteit: interne n.-d. prijs: externe n.-d. ⁴	☐	
CY/2006/0334	☒		☐	
CZ/2006/0359	☒	kwaliteit	☐	
DE/2006/0249				enkel definitie en analyse SMP
DE/2006/0421	☒	n.-d. inzake toegang	☐	
DK/2005/0204	☒		☐	
EE/2006/0342	☒		☐	
EL/2005/0178	☒		☐	
EL/2005/0392	☒		☐	
ES/2005/0251	☐	enkel verplicht voor F2M-oproepen	☐	
ES/2006/0471	☐		☐	
FI/2003/0031	☒		☐	
FI/2003/0403	☐		☐	
FR/2006/0104	☒		☐	
FR/2004/0120	☒		☐	
FR/2006/0413	☒		☐	besluit over de terminering van sms'en
FR/2007/0592	☒	= ² FR/2004/0104-2006/0413	☐	besluit slaat alleen op kostentoekening en op gescheiden boekhouding
HU/2004/0101	☒	gelijke behandeling	☐	
HU/2006/0478	☒		☐	
IE/2004/0073				enkel definitie en analyse SMP
IE/2005/0216	☒		☐	
IT/2005/0316	☒		☐	
IT/2007/0659	☒	= ² IT/2005/0316	☐	
LT/2005/0189	☒		☐	
LU/2005/0321	☒		☐	
LV/2006/0464	☒		☐	
MT/2005/0214	☒		☐	
NL/2005/0214	☒		☐	
NL/2006/0420	☒	= ² IT/2005/0214	☐	besluit slaat alleen op MTR's
PL/2006/0379	☒	gelijke behandeling en levering van toegang en informatie onder voorwaarden die minstens gelijk zijn aan diegene die intern worden toegepast	☐	commentaar van de Commissie: non-discriminatie zonder gescheiden boekhouding heeft geen zin
PT/2004/0129	☒		☐	
SE/2004/0052	☒	verplichting om niet ongepast te discrimineren	☐	
SI/2005/0076	☒	voor 2 van de 3 operatoren	☐	

Overzicht van de verplichting tot non-discriminatie

Geval	Opleggen non-discr.	Opmerkingen ¹	Commentaar Commissie	Opmerkingen
SI/2007/0591	☒		☐	
SK/2005/0136	☒		☐	
UK/2003/0040	☒	verplichting om niet ongepast te discrimineren voor 4 van de 6 operatoren	☐	
UK/2006/0087	☒	= ² UK/2003/0040	☐	
UK/2005/0199	☒	= ² UK/2003/0040	☐	
UK/2006/0345	☒	= ² UK/2003/0040	☐	
UK/2006/0498	☒		☐	
UK/2006/0498 ³	☐		☐	
UK/2007/0617	☒	= ² UK/2003/0040	☐	
¹ geen opmerkingen betekent dat de non-discriminatieverplichting niet ingeperkt is. ² geen verandering inzake de non-discriminatieverplichting ten opzichte van het vermelde besluit. ³ verplichting voor H3G tot maart 2007. ⁴ interne non-discriminatie voor de prijs van een oproep naar een geografisch nummer die afgeleid wordt naar een mobiel nummer.				

Tabel B.1.: de non-discriminatieverplichting in de besluiten die door de Europese NRI's genotificeerd zijn [bron: CIRCA]

Op enkele uitzonderingen na heeft het merendeel van de NRI's een non-discriminatieverplichting opgelegd. De Europese Commissie heeft tot nu toe geen commentaar geleverd in verband met non-discriminatie, behalve in geval PL/2006/0379, waarin ze schreef:

The Commission considers that further imposition of an accounting separation obligation is necessary as an appropriate complement to the other proposed obligations.

Only an accounting separation obligation allows internal transfers to be rendered visible, and permits UKE to check compliance with obligations of non-discrimination. It is also appropriate to recall that according to the ERG Common Position on remedies an obligation by which the termination charge can be targeted directly by setting a cost oriented price may have to be complemented by an obligation of accounting separation.

In dit geval heeft de Commissie niet het opleggen van de non-discriminatieverplichting ter discussie gesteld, maar dringt ze integendeel erop aan dat de verplichting zou worden aangevuld met een verplichting inzake gescheiden boekhouding.

Bijlage C: Samenvatting van de opmerkingen die de operatoren tijdens de nationale raadpleging hebben gemaakt

De nationale raadpleging met betrekking tot het aanvullende besluit betreffende markt 16 heeft plaatsgevonden tussen 6 april en 2 mei 2007. Vijf operatoren of groepen van operatoren hebben binnen de voorgeschreven termijn geantwoord. De samenvatting van hun commentaar wordt in een apart document gegeven. Dat document maakt integraal deel uit van dit besluit.

Bijlage D: Advies van de Raad voor de Mededinging

Het advies dat de Raad voor de Mededinging op 22 juni 2006 heeft uitgebracht over het ontwerp van dit besluit vormt een apart document. Dat document maakt integraal deel uit van dit besluit.

Bijlage E: Antwoord van het BIPT op het advies van de Raad voor de Mededinging

Het antwoord van het BIPT op het advies van de Raad voor de Mededinging bestaat uit een apart document. Dat document maakt integraal deel uit van dit besluit.

Bijlage F: Opmerkingen van de Europese Commissie

Het ontwerp van dit besluit is op 16 juli 2007 aan de Europese Commissie overgezonden. De Europese Commissie heeft haar commentaar geleverd op 16 augustus 2007. Die opmerkingen vormen een apart document dat integraal deel uitmaakt van dit besluit.